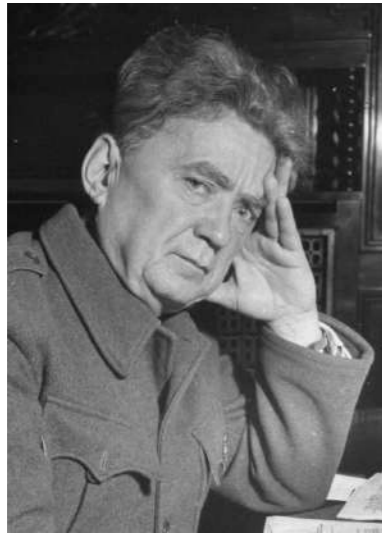

ФЕДЕРАТИВНА НАРОДНА
РЕПУБЛИКА ЈУГОСЛАВИЈА

Др. Иван Рибар
Председник Президијума
Народне скупштине ФНРЈ

Извор текста закона:
„Службени лист ФНРЈ”
бр. 44/46

У К А З

На основу члана 74 тачке 6 Устава Президијум Народне скупштине ФНРЈ проглашује Закон о ратним војним инвалидима, који су донели Савезно веће и Веће народа Народне скупштине ФНРЈ, а који гласи

ЗАКОН О РАТНИМ ВОЈНИМ ИНВАЛИДИМА

Глава I ОПШТЕ ОДРЕДБЕ

Члан 1

Ратним војним инвалидом сматра се држављанин Федеративне Народне Републике Југославије који је вршећи војну дужност, или друге дужности за војне циљеве, или за циљеве државне безбедности у рату, задобио рану, повреду, озледу или болест, те се због тога његова способност за привређивање смањила у толикој мери да према прописима овог закона буде оглашен инвалидом.

Члан 2

Сматрају се ратним војним инвалидима и уживају инвалидска права по овом закону држављани Федеративне Народне Републике Југославије:

1) који су од 17 априла 1941 године па до престанка непријатељстава у саставу партизанских одреда, Народно ослободилачке војске и партизанских одреда Југославије, односно Југословенске армије, или ван њиховог састава, претрпели умањење своје способности за привређивање на начин изложен у чл. 1. овог закона, вршећи дужности за војне циљеве, или за циљеве државне безбедности, или по наређењу војних власти;

2) који су по завршетку ранијих ратова оглашени ратним инвалидима одлукама надлежних органа, односно који буду признати ратним војним инвалидима према прописима овог закона;

3) који су, у саставу бивше Југословенске војске за време рата Са непријатељем од 6 до 17 априла 1941 године, или доцније као ратни заробљеници у логорима, претрпели смањење своје способности за привређивање на начин изложен у чл. 1 овог закона.

Члан 3

Ратни војни инвалиди деле се према утврђеним процентима неспособности за привређивање на десет група, и то:

I група инвалида са 100% неспособности, којима је за обичан живот потребна још и туђа помоћ;

II група: инвалиди са 100% неспособности

III 90%

IV 80%

V 70%

VI 60%

VII 50%

VIII 40%
IX 30%
X 20%

Неспособност испод 20% не узима се у обзир.

Члан 4

Право на помоћ и заштиту по овом закону припада:

- 1) ратном војном инвалиду;
- 2) породици односно родитељима односно деди и баби умрлог ратног војног инвалида;
- 3) породици односно родитељима односно деди и баби лица које је погинуло, умрло или нестало под околностима наведеним у ,чл. 1 и 2 овог закона.

Члан 5

Страним држављанима и њиховим породицама припада право на помоћ и заштиту по одредбама овог закона, ако су се за време рата борили у редовима наше војске, ако испуњавају услове из овог закона и ако не примају од државе чији су држављани никакву помоћ ни заштиту по основи инвалидности.

Члан 6

Не могу имати инвалидска права:

- 1) војна лица која пребегну непријатељу или побегну из војске, или са војне дужности;
- 2) лица која се сама осакате или повреде у циљу избегавања војне дужности;
- 3) лица осуђена због издаје и због службе непријатељу;
- 4) лица осуђена судском пресудом због учествовања на страни окупатора и његових помагача против партизанских одреда, Народно ослободилачке војске и партизанских одреда Југославије, Југословенске армије и њених савезника.

Немају право на државну помоћ и заштиту по овом закону породице и родитељи напред побројаних лица, као ни чланови породице, родитељи, дед и баба, који су сами осуђени за дела из тач. 3. и 4 овог члана.

Члан 7

Породицу у смислу одредаба овог закона чини законита жена, брачна и ванбрачна деца и деца усвојена пре инвалидности.

Члан 8

Лица која уживају права по овом закону могу бити учлањена у Удружење ратних војних инвалида ФНРЈ.

Држава ће помагати повластицама ово удружење.

Врховни надзор над радом удружења врши Министар народне одбране.

Члан 9

При Министарству финансија ФНРЈ оснива се Инвалидски фонд са задатком да прикупља средства која су, поред средстава предвиђених државним буџетом, потребна за старање о лицима заштићеним овим законом.

Ближе одредбе о организацији, раду и средствима овог фонда прописале уредбом Влада ФНРЈ.

Глава II ВРСТА ДРЖАВНЕ ПОМОЋИ И ЗАШТИТЕ

Инвалиднина и додаци

Члан 10

Ратним војним инвалидима припада месечна инвалиднина сразмерно проценту неспособности за привређивање.

Члан 11

Ратним војним инвалидима I групе припада поред инвалиднине и додатак за негу и туђу помоћ у износу инвалиднине, уколико такав инвалид није смештен у инвалидском дому или другој установи у којој има негу и бесплатно издржавање.

Члан 12

Половину пуне инвалиднине примају ратни војни инвалиди:

- 1) који су службеници, намештеници, радници или пензионери државних, задружних и других јавних и приватних установа, предузећа. и организација;
- 2) који од обављања ма каквог самосталног привредног рада или иначе имају сталан месечни приход у износу који ће се одредити уредбом;
- 3) који су смештени у инвалидским домовима, колонијама, болницама и другим државним установама док се тамо налазе.

Ако је укупан износ умањене инвалиднине и месечних прихода уживаоца мањи од пуног износа инвалиднине, умањена инвалиднина ће се повећати за ту разлику.

Члан 13

Инвалиднина припада и удовама лица из тач. 3 чл. 4 овог закона, као и удовама умрлих ратних војних инвалида од I до VII групе закључно, ако су навршиле 40 година живота, или наврше 40 година живота у року од пет година по ступању на снагу овог закона.

Удовама које нису навршиле 40 година живота припада инвалиднина ако су неспособне за привређивање или имају децу млађу од 17 година, односно, ако се ова школују, млађу од 23 године, или ако су деда потпуно неспособна за привређивање, док та неспособност траје.

Пропис чл. 12 овог закона примениће се и на удове.

Члан 14

Поред инвалиднине припада ратним војним инвалидима, удовама лица из тач. 3 чл. 4 овог закона, као и удовама умрлих ратних војних инвалида од I до VII групе закључно и породични додатак на децу, и то само у случају ако примају пуну инвалиднину.

Породични додатак на децу може се уживати само по једном основу.

Члан 15

Инвалиднина припада и деци лица из тач. 3 чл. 4 овог закона, као и деци умрлих ратних војних инвалида од I до VII групе, закључно која су млађа од 17 година, односно, ако се школују, до навршене 23 године.

Ову инвалиднину примаће деца само ако инвалиднину не прима удова. Пропис члана 12 овог закона примениће се и на децу.

Члан 16

Инвалиднина припада и родитељима односно деди и баби по оцу и по мајци лица из тач. 3 чл. 4 овог закона, као и родитељима односно деди и баби по оцу и по мајци умрлих ратних војних инвалида од I до VII групе закључно.

Право на инвалиднину имају напред наведена лица под условом да су неспособна за привређивање и да су сиромашног стања.

Додељивање земље и колонизација

Члан 17

Ратни војни инвалиди и породице лица из тач. 3 чл. 4 овог закона имају првенствено право на додељивање земље, као и на остале повластице по прописима Закона о аграрној реформи и колонизацији.

Лечење

Члан 18

Ратни војни инвалиди имају право на доживотно лечење о државном трошку од свих рана, повреда, озледа и болести.

Држава ће указивати помоћ у лечењу и сиромашним породицама и родитељима, деди и баби који уживају права по овом закону.

Ратни војни инвалиди имају доживотно право на бесплатно добијање протеза, ортопедских ципела и осталих ортопедских помоћних средстава (колица, апарата, утега, штака итд.) према инвалидности и занимању.

Ближе одредбе о лечењу и давању протеза ратним војним инвалидима прописане правилником Министар народне одбране у сагласности с Комитетом за народно здравље ФНРЈ.

Стручна обука

Члан 19

Држава ће ратним војним инвалидима омогућити да се бесплатно стручно обуче и оспособе за обављање ранијих или нових занимања.

За стручну обуку и усавршавање ратних војних инвалида оснивају се специјалне инвалидске школе и стручни течајеви.

Ђаци ратни војни инвалиди имају првенствено право на добијање државних стипендија под једнаким условима.

Запослење

Члан 20

Ратни војни инвалиди и остала лица заштићена овим законом имају првенство при попуњавању службеничких, намештеничких и радничких места у државним установама и установама јавно правног карактера, ако испуњавају услове који се за то траже.

Члан 21

Сва државна, задружна и приватна предузећа дужна су да запосле ратне војне инвалиде и то до 10% од укупног броја запосленог особља. Од ове обавезе могу се ослободити предузећа која због своје специјалности у интересу правилног рада или животне сигурности не могу примати ратне војне инвалиде.

Одлуку о ослобођењу доноси надлежни министар рада у сагласности са надлежним ресорним министром републике.

Предузеће које одбије да запосли инвалида у смислу става 1 овог члана казниће се новчаном казном до 20.000 динара у корист Инвалидског фонда.

Ове казне изриче у првом степену средњи суд.

Привредно јачање и друге повластице

Члан 22

Држава пружа помоћ ратним војним инвалидима и осталим лицима заштићеним овим законом ради њиховог привредног јачања.

Члан 23

Инвалидске припадности не подлежу никаквом опорезивању.

Сва потребна документа за стицање и уживање права по овом закону не подлеже никаквим таксама.

Деца ратних војних инвалида, лица из тач. 3 чл. 4, као и деца умрлих ратних војних инвалида ослобођавају се свих такса у вези са школовањем у свим државним школама.

Ратни војни инвалиди и остала лица заштићена овим законом ослобођавају се свих такса за прво оснивање и протоколисање самосталних радњи.

Пошиљке протеза, ортопедских ципела и осталих ортопедских помоћних средстава за сва лица заштићена овим законом ослобођене су свих такса, дажбина и трошарине.

Повластице у вожњи

Члан 24

Ратни војни инвалиди и остала лица заштићена овим законом имају право на бесплатну вожњу свим превозним средствима која искоришћава држава када путују у циљу стицања и коришћења права по овом закону.

Исто право имају и пратиоци ратних војних инвалида I групе.

Ратни војни инвалиди имају право на повлашћену вожњу кад путују по приватном послу.

Инвалидски домови

Члан 25

За доживотно или привремени смештај ратних војних инвалида осниваће Министарство народне одбране инвалидске домове.

Ове домове могу оснивати и удружења ратних војних инвалида.

Ближе одредбе о овоме прописане Министар народне одбране.

Трошкови сахране

Члан 26

Породици умрлог ратног војног инвалида припада на име погребних трошкова двомесечни износ његових инвалидских принадлежности, уколико изврши сахрану инвалида, односно оном лицу које га достојно сахрани.

Сахрана ратног војног инвалида извршиће се указивањем војних почести, ако за то има могућности а по постојећим војним прописима.

Трајање и престанак инвалидских права

Члан 27

Инвалидске принадлежности и остале врсте заштите трају:

1) ратном војном инвалиду, удови, односно родитељима, деди и баби до њихове смрти;

2) деци до навршене 17 године, односно ако се школују, до навршене 23 године, а ако су потпуно неспособна за привређивање док та неспособност траје.

Женској деци, мајци и удови ратног војног инвалида удајом се гаси право на инвалиднину.

Члан 28

Ратни војни инвалид осуђен за кривично дело губи инвалидска права за време док траје казна на коју је осуђен.

Остала лица, заштићена овим законом, у случају осуде за нечасна дела губе инвалидска права за увек, а за кривична дела која нису нечасна док траје казна на коју су осуђена.

Инвалидска права губе за увек ратни војни инвалиди и остала лица заштићена овим законом ако су осуђени за дела из тач. 3 и 4 чл. 6 овог закона.

Ако је ратни војни инвалид односно лице које ужива инвалидска права осуђен на казну лишења слободе са принудним радом или без принудног рада, или на казну принудног рада без лишења слободе мању од једне године, његова породица коју је он издржавао примаће за то време 50% његових инвалидских принадлежности.

Члан 29

Лица која изгубе југословенско држављанство губе сва права по овом закону.

Члан 30

Пренос права на инвалидске принадлежности на друго лице је правно неважан. На инвалидске принадлежности не може се дозволити извршење ради обезбеђења или принудне наплате, изузев:

- а) до половине инвалидских принадлежности за законско издржавање; и
- б) до једне трећине инвалидских принадлежности за потраживање државе.

Члан 31

Уредбом Владе ФНРЈ прописале се:

- 1) износ инвалиднине ратних војних инвалида, удова и деце;
- 2) износ породичног додатка на децу;
- 3) износ инвалиднине лица из чл. 16 овог закона и услови под којима се ова може уживати;

4) ближе одредбе о стручној обуци;

5) ближе одредбе о привредном јачању и другим повластицама, као и о повластицама у вожњи;

6) која се лица сматрају сиромашним у смислу овог закона;

7) ближе одредбе о томе која ће права уживати породице и родитељи ратних војних инвалида и лица из тач. 3 чл. 4 овог закона, који не испуњавају услове за уживање инвалидских принадлежности по овом закону.

Глава III ПОСТУПАК

Пријава

Члан 32

За стицање инвалидских права по овом закону подноси се пријава писмено или усмено инвалидској комисији надлежној у првом степену по месту пребивалишта односно боравишта подносиоца.

За слабоумна, душевно болесна, малолетна и отсутна лица пријаву подnose њихови законски заступници, односно најближи сродници или надлежни државни орган.

Ближе одредбе о подношењу пријава и доказних средстава прописале Министар народне одбране.

Члан 33

Инвалидска права по овом закону не застаревају.

Пријава се подноси у року од године дана од дана ступања на снагу овог закона. За лица која су после овог рока остала у болницама на лечењу, као и она која су услед болести остала ван земље, тај рок почиње тећи од дана отпуста из болнице, односно повратка у земљу.

Породице несталих које полажу право на државну помоћ и заштиту по овом закону поднеће пријаву у року од године дана од дана правоснажности одлуке којом је нестало лице проглашено умрлим.

Породице умрлих ратних војних инвалида поднеће пријаву у року од године дана од дана смрти ратног војног инвалида, одг носно од дана ступања на снагу овог закона.

Права на принадлежности по пријавама поднетим по истеку рокова из става 2, 3 и 4 овог члана теку од дана подношења пријаве.

Изузетно од одредаба претходних ставова, лица која траже да се признају за ратне војне инвалиде услед болести морају поднети пријаву у року од шест месеци од дана ступања на снагу овог закона. Пријаве поднете после овог рока одбациће се као неблагоприятне.

Члан 34

Ако после коначног решења о инвалидском праву ратног војног инвалида наступе промене у способности за привређивање из истог узрока услед кога му је то право било признато, може се поново утврђивати инвалидско право и принадлежности на основи накнадне пријаве надлежној инвалидској комисији.

Лекарске комисије за преглед инвалида

Члан 35

Неспособност за привређивање и њен узрок утврђују за сва лица за која је уживање инвалидских права условљено том неспособношћу ниже и више лекарске комисије.

Члан 36

Нижа лекарска комисија састоји се од три члана и то два лекара, од којих је један по могућству хирург, и једног официра ратног војног инвалида.

Члан 37

Виша лекарска комисија састоји се од пет чланова и то три лекара разних специјалности од којих један мора бити хирург, једног официра и једног ратног војног инвалида.

Члан 38

Против одлуке ниже лекарске комисије може се поднети жалба вишој лекарској комисији у року од 30 дана од дана пријема одлуке.

и без жалбе заинтересованог лица упутиће се предмет и лице вишој лекарској комисији, ако су у нижој лекарској комисији мишљења подељена.

Решење више лекарске комисије је коначно.

Члан 39

Министар народне одбране именује чланове нижих и виших лекарских комисија.

Члан 40

Лекарске комисије раде по правилнику о прегледу лица заштићених овим законом и упутству за утврђивање неспособности за привређивање.

Правилник и упутства прописује Министар народне одбране.

Инвалидске комисије

Члан 41

О инвалидским правима доносе одлуку у првом степену инвалидске комисије при штабовима армија, а у другом и последњем степену Врховна инвалидска комисија ФНРЈ при Министарству народне одбране.

Члан 42

Ближе одредбе о саставу и раду инвалидских комисија прописаће правилником Министар народне одбране.

Глава IV

ПРЕЛАЗНЕ И ЗАВРШНЕ ОДРЕДБЕ

Члан 43

По ступању на снагу овог закона извршиће се превођење свих досадашњих

уживалаца инвалидских принадлежности и осталих инвалидских права на прописе овог закона, и то:

1) ратних војних инвалида из народно ослободилачког рата којима је признато инвалидско својство решењима штабова армија;

2) лица која имају правоснажна решења Врховног инвалидског суда у Београду по Уредби о ратним инвалидима и осталим жртвама рата;

3) лица која су преведена на инвалидске принадлежности по Уредби о ратним инвалидима и осталим жртвама рата, на основу §115 поменуте Уредбе; и

4) лица која имају правоснажна решења виших инвалидских судова по Закону о решавању нерешених предмета инвалида из ранијих ратова.

Члан 44

Превођење ће извршити инвалидске комисије по правилнику који ће у ту сврху прописати Министар народне одбране.

Превођење ће се извршити у року од године дана по ступању на снагу овог закона. Овај рок може продужити Министар народне одбране.

Члан 45

Лица која су до ступања на снагу овог закона примала помоћ или инвалидске принадлежности, примаће их и даље док не буду преведена на инвалидске принадлежности по овом закону.

Члан 46

Породицама погинулих, умрлих и несталих бораца и умрлих инвалида из народно ослободилачког рата продужиће се исплата новчане помоћи по одлуци Националног комитета ослобођења Југославије од 19 децембра 1944 године, док се правоснажним решењем не реши њихово право по овом закону.

Члан 47

Лица која до сада нису подносила пријаву или су била одбијена, а сматрају да испуњавају услове за стицање инвалидских права, могу поднети пријаву по овом закону.

Пријаву могу поднети по овом закону и лица којима се због откупа инвалидских принадлежности ове не исплаћују.

Члан 48

Сви нерешени инвалидски предмети расправиће се по прописима овог закона без подношења пријаве од стране заинтересованог лица. Инвалидске принадлежности досуђене у таквим предметима теку по чл. 51 овог закона.

Одредбе овог закона могу се примењивати и на држављане федеративне Народне Републике Југославије који су претрпели смањење своје способности за привређивање у савезничким редовима у борби за уништење фашизма, или учествујући у устаницима за народно ослобођење.

Ближе одредбе о овоме прописаће се уредбом Владе ФНРЈ.

Члан 50

У својину Инвалидског фонда по ступању на снагу овог закона прелази имовина досадашњег Инвалидског фонда.

Члан 51

Инвалидске принадлежности по овом закону почињу тећи од првог дана наредног месеца по његовом ступању на снагу.

Уживаоцима инвалидских принадлежности исплатиће се накнадно разлика између износа које приме до правоснажности решења о инвалидности и оних који им по том решењу буду припали. Више примљену разлику за то време уживаоци неће враћати.

Члан 52

Овлашћује се Министар народне одбране да правилником прописује ближе одредбе за спровођење овог закона.

Министар народне одбране може правилником донети прописе о признању инвалидских права из овог закона лицима која су задобила рану, повреду, озледу или болест вршећи војну дужност за циљеве државне безбедности и народне одбране и после рока из члана 2 тачке 1 овог закона, као и осталим лицима у смислу члана 4 овог закона.

Члан 53

Овај закон ступа на снагу осмог дана по објављивању у “Службеном листу Федеративне Народне Републике Југославије”.

4 јула 1946 године
Београд

Претседник Владе ФНРЈ
и Министар народне одбране.
Маршал Југославије
Јосип Броз-Тито, с. р.

